

58 בעד זה פעם שניה ולא איכפת להן בזה שכבר אינו לבן כל כך, ואין
59 לקרוא להן רשעיות כיון שלמעשה הן בודקות את עצמן בעד גם
60 קודם התשמיש].
61 הגמרא חזרת לבאר את דינו של שמואל שהובא לעיל (יא): **גופא,**
62 **אמר רבי וירא אמר רבי אבא בר ירמיה אמר שמואל, אשה שאין**
63 **לה וסת וסת לשמש עד שתבדוק].** שואלת הגמרא: **אמר ליה**
64 **רבי וירא לרבי אבא בר ירמיה, וכי רק אשה שאין לה וסת פניא**
65 **בדיקה לפני תשמיש ואסור לה לשמש קודם שתבדוק, ואילו אשה**
66 **שיש לה וסת לא פניא בדיקה לפני תשמיש, והלא מפורש במשנה**
67 **(לעיל יא). שאף אשה שיש לה וסת צריכה בדיקה לפני תשמיש אם**
68 **היא עוסקת בטהרות.**
69 משיבה הגמרא: **אמר ליה, שמואל שאמר את דינו רק באשה שאין**
70 **לה וסת, אינו כדי שנדייק מדבריו שאם יש לה וסת אינה צריכה**
71 **בדיקה זו, אלא יש חילוק אחר בין יש לה וסת לאין לה, שכאשר יש**
72 **לה וסת, אם היא ערה שהיא ראויה לעסוק בטהרות, פניא בדיקה**
73 **לבעלה, אך אם היא ישנה שאינה ראויה לעסוק בטהרות, לא פניא**
74 **בדיקה. ואילו אשה שאין לה וסת, בין אם היא ערה ובין אם היא**
75 **ישנה, פניא בדיקה.**
76 הגמרא דנה בתירוצו של רבי אבא בר ירמיה ומתוך כך מתבאר
77 שיטת שמואל. שואלת הגמרא: **אמר רבא, מדוע ביאר רבי אבא בר**
78 **ירמיה בשיטת שמואל שהחילוק שבין יש לה וסת לאין לה וסת הוא**
79 **בישנה, ולימא ליה שבשניהם מדובר בין בערה ובין בישנה, והחילוק**
80 **הוא, שכאשר יש לה וסת, לטהרות פניא בדיקה מחמת חומרתן,**
81 **אך לבעלה לא פניא בדיקה, כיון שהיא בחזקת שלא תראה עד זמן**
82 **הוסת, וכאשר אין לה וסת, אפילו לבעלה נמי פניא בדיקה - גם**
83 **לבעלה צריכה בדיקה, ומדייק רבא, ומדלא אמר ליה הכי, אלא**
84 **חילק בין ערה לישנה, שמע מינה דקסבר שמואל, כל לבעלה לא**
85 **פניא בדיקה אפילו כשאין לה וסת. ולכן הוכרח רבי אבא בר ירמיה**
86 **לומר שכוננת שמואל היא לחלק בין ערה לישנה ובעסקה בטהרות**
87 **בלבד.**
88 הגמרא מביאה ברייתא שלכאורה יש להקשות ממנה על דינו של
89 שמואל ודנה בביאור דברי הברייתא: **תנו רבנן, תמרין - אנשים**
90 **המנהיגים חמורים עם סחורות ממקום למקום, ופועלין, והכאין**
91 **מבית האכל ומבית המשקה לביתם, נשיהם להם בחזקת טהרה,**
92 **וכאין ושוהין עמהם בין ישנות בין ערות. כמה דברים אמורים,**
93 **שהניחן בחזקת טהרה - שכאשר הלכו מהן היו הנשים טהרות,**
94 **אכל הניחן בחזקת טומאה - כאשר הלכו מהן היו טמאות, לעולם**
95 **היא בחזקת טמאה, עד שתאמר לו טהורה אני.**
96 מקשה הגמרא: **והא - ובריתא זו שחילקה רק בין הניחה בחזקת**
97 **טהורה להניחה בחזקת טמאה, שמואל פמאי מוקי לה - שמואל**
98 **שאמר (לפי ביאורו של רבי אבא בר ירמיה) שאשה שיש לה וסת,**
99 **ערה בודקת וישנה אינה בודקת, וכשאין לה וסת אף הישנה חייבת**
100 **לבדוק, באיה אפון יעמיד את דין הברייתא הזו, אי פניא לה וסת,**
101 **אם כן קשיא ערה - יקשה על שמואל מדוע אמרה הברייתא**
102 **שאפילו כאשר היא ערה, מותרת לו בלי בדיקה וכשהניחה בחזקת**
103 **טהרה, והלא לדעת שמואל אם היא ערה צריכה בדיקה. ואי פניא**
104 **לה וסת, אם כן קשיא בין ערה בין ישנה ששמואל חייב בדיקה בין**
105 **בערה ובין בישנה, ובברייתא מבואר שבין ערה ובין ישנה מותרת לו**
106 **בלי בדיקה].**
107 מתרצת הגמרא: **לעולם מדובר בברייתא זו באשה שיש לה וסת,**
108 **והטעם לכך שאף כשהיא ערה היא אינה צריכה בדיקה הוא, שבין**
109 **שתבדקה בעלה לתשמיש והסכימה, אין לה בדיקה גדולה מזה,**
110 **שהרי אם לא היתה יודעת בודאי שהיא טהורה היתה בודקת.**
111 הגמרא דנה כיצד יש לנהוג למעשה בדין המבואר בברייתא זו: **אמר**
112 **ליה רב פפא לרבא, מהו למעבד בי הא מתניתא - האם יש לנהוג**
113 **כמתבאר בברייתא זו שהישנה צריכה תביעה או בדיקה].**

1 הגמרא מביאה ספק באשה שאינה עוסקה בטהרות הרוצה להחמיר
2 ולבדוק כעסוקה בטהרות: **פניא מיניה רבי וירא מרב יהודה, אשה**
3 **שאינה עוסקה בטהרות ופטורה מבדיקות לבעלה כמבואר לעיל**
4 **(יא). מהו שתבדוק עצמה לבעלה - האם מותר לה להחמיר**
5 **ולבדוק את עצמה לפני תשמיש לברר האם היא מותרת לבעלה].**
6 **אמר ליה לא תבדוק, שואלת הגמרא: ותבדוק, ומה בכך. משיבה**
7 **הגמרא: הטעם שלא תבדוק הוא משום שאם כן שיראנה בעלה**
8 **שהיא בודקת לפני התשמיש, לבו נקפו - יהיה חושש בלבו מן**
9 **הספק ופורש מביאה, ועל ידי כך יבטל מפריה ורביה].**
10 הגמרא מביאה ספק נוסף: **פניא מיניה רבי אבא מרב הונא, אשה**
11 **שאינה עוסקה בטהרות, מהו שתבדוק עצמה פשיעור וסת - האם**
12 **חובה על האשה לבדוק עצמה מיד לאחר התשמיש כדי לחייב**
13 **בעלה חטאת - שאם תראה דם בבדיקה זו יוכח בבירור שהיה דם**
14 **גם בשעת ביאה, ויתחייב בעלה חטאת כדין בועל נדה בשוגג. משיבה**
15 **הגמרא: אמר ליה, מי משפחת לה לבדיקה פשיעור וסת - וכי**
16 **מצאת אופן שתוכל לעשות בדיקה בחורים ובסדקים מיד לאחר**
17 **הבעילה בשיעור המחייב את הבעל בחטאת. והתנא, איהו שיעור**
18 **וסת ששינו בו (לקמן יד). שאם מצאה דם מיד לאחר בעילה ודאי**
19 **שהיה גם בשעת בעילה ושניהם חייבים חטאת. מבארת הברייתא: יש**
20 **לומר בזה משל לשמש ועד שעומדים בצד המשקוף ומיד פניא**
21 **השמש נכנס העד, והיינו, ששיעור וסת הוא באופן שאבר התשמיש**
22 **וסדן הבדיקה עומדים בצד מקום התשמיש, וכאשר יוצא אבר**
23 **התשמיש נכנס סדן הבדיקה. ואם כן, כאשר תבדוק בחורים**
24 **ובסדקים יארך זמן הבדיקה משיעור זה, ובאופן כזה הוא רק ספק ואין**
25 **בו חיוב חטאת אלא אשם תלוי. ומסיק רב הונא: תוי - אמור מעתה,**
26 **וסת שאמרו שאם בדקה ומצאה דם באותו זמן, חייבים חטאת, לא**
27 **נאמר אלא לקנוה מבחור, שכאשר תמצא דם באופן זה תדע בודאי**
28 **שהיה דם אף בשעת הביאה, ולא לבדיקה בחורים ובסדקים, ואם**
29 **כן, אף אם תבדוק ותמצא דם אינה מחייבת את בעלה בחטאת.**
30 **חזר רבי אבא ושאל את רב הונא: אלא כך יש להסתפק, מהו**
31 **שתקנה מבחור מיד לאחר בעילה כדי שאם תמצא דם בקניח**
32 **יתחייב בעלה חטאת. איכא דאמרי הכי פניא מיניה, אשה מהו**
33 **שתבדוק עצמה כדי לחייב את בעלה באשם תלוי. אומרת הגמרא:**
34 **אמר לו, לא תבדוק.**
35 **חזר רבי אבא ושאל את רב הונא: ותבדוק, ומה בכך. השיב לו רב**
36 **הונא: אם כן שנצריכה לבדוק לאחר התשמיש מתקנת חכמים, לבו**
37 **נקפו שמא לאחר הביאה תבדוק ותמצא דם, ופורש מאשתו.**
38 **שינו במשנה: ובשעה שהיא עוברת וכו' לשמש עם בעלה, צריכה**
39 **בדיקה.**
40 הגמרא מבארת את דרכן של הנשים הצנועות בבדיקה שלפני
41 תשמיש: **אמר רבי אמי אמר רבי נאי, וזהו עדין של צנועות -**
42 **בדיקה בעד מחמת מדת חסידות ואינה חיוב.**
43 שואלת הגמרא: **אמר ליה רבי אבא בר ממל לרבי אמי, תנא תני**
44 **צריכות ואת תני צנועות - התנא שנה שכל הנשים צריכות לעשות**
45 **בדיקות אלו, ואיך אתה אומר שבדיקה זו היא רק מדת חסידות.**
46 **משיבה הגמרא: אמר ליה, מה שאמרת שזהו עדין של צנועות, אינו**
47 **מפני שהוא רק מדת חסידות, אלא מפני שאני אומר, שכל המקיים**
48 **את דברי חכמים, נקרא צנוע, ונשים אלו המקיימות את תקנת**
49 **חכמים לבדוק קודם התשמיש, הרי הן צנועות].**
50 שואלת הגמרא: **אמר רבא, וכי מי שאינו מקיים את דברי חכמים,**
51 **צנוע הוא ולא מקרי הא רשע לא מקרי, והלא ודאי שהוא נקרא**
52 **רשע, ואם כן איך לקרוא לאדם המקיים את דבריהם בשם 'צנוע'**
53 **שמשמע שהוא עושה יותר מן המחויב. משיבה הגמרא: אלא אמר**
54 **רבא, הצנועות מעלה אחרת יש להן בבדיקה זו, שבאותו עדין שברקו**
55 **בו את עצמן לפני תשמיש זה, אין בודקות בו לפני תשמיש אחר,**
56 **מאחר שהוא מטונף מחמת הבדיקה הראשונה וכבר אינו לבן כל כך**
57 **ולא נראית עליו טיפת דם קטנה, והנשים שאינן צנועות, בודקות**

48 כיון ששוב יצטרך לגרשה. מתרצת הגמרא: לא צריכא דהדרה
 49 ואתקנה - שחזרה האשה וקבעה לה וסת, שבאופן זה, מהו דתימא
 50 ליתדרה - שיוכל להחזירה שהרי קבעה לה וסת ושוב אין לחשוש
 51 שגא תראה בשעת התשמיש, קא משמע לן שאינו יכול להחזירה,
 52 והטעם הוא משום דיומנין דאזלא ומנסבא ומתקנא - שגא יהיו
 53 פעמים שלאחר גירושיה תלך ותישא לאדם אחר, ואחר כך תקבע
 54 לה וסת, ואמר הבעל הראשון שגירשה, אילו קודם שגרשתיה
 55 הייתי יודע שפך (היה) [הוא] שתקבע לה וסת ויהיה מותר לי
 56 לקיימה, אפילו הייתם נותנין לי מאה מנה כדי לגרשה, לא הייתי
 57 מנדרשה, ואם אכן יאמר כן, מתברר שהגט נותן במטלה וממילא
 58 נמצא גט במטל ובניה ממוזין - אם לאחר קבלת הגט נישאה לאחר
 59 ונולדו לה בנים ממנו, כיון שהתברר שאמם היא אשת איש של
 60 הראשון היא. לכן אומרים לבעל בשעה שמגרשה, דע שלא תוכל
 61 להשיבה, ושוב אינו יכול לומר שאילו היה יודע שתקבע וסת לא היה
 62 מגרשה, שהרי התרו בו ואף על פי כן גמר בדעתו לגרשה.
 63 הגמרא מבארת את דעת אבא חנן. שנינו בברייתא: משום אבא חנן
 64 אמרו אוי לו לבעלה. איבא דאמרי לרבי מאיר אמר ליה - אבא
 65 חנן בא לחלוק על רבי מאיר הסובר שאשה שאין לה וסת אסורה
 66 לשמש וחיוב להוציאה ואינו נותן לה דמי כתובתה, ואמר אבא חנן
 67 שאוי לו לבעלה של זו, משום דבעי לאנבויה פתוניה - שצריך
 68 לגרש את אשתו ולשלם את כתובתה.
 69 איבא דאמרי לרבי חנינא בן אנטיגנוס קאמר ליה - אבא חנן בא
 70 לחלוק על רבי חנינא בן אנטיגנוס הסובר שאשה שאין לה וסת יכולה
 71 לשמש על ידי שתבדוק לפני התשמיש, ואמר אבא חנן שאוי לו
 72 לבעלה של זו, משום דמקלקלת ליה - שגם אם תשמש בעדים יתכן
 73 שתקלקל בזה, שגא לפני תשמיש לא תראה ומחמת תשמיש תראה.
 74 וזו כוונתו של אבא חנן, אוי לו לבעלה שיתכן שיכשל בבעילת גדה.
 75 הגמרא פוסקת הלכה במחלוקת זו: אמר רב יהודה אמר שמואל,
 76 הלכה כרבי חנינא בן אנטיגנוס שאמר שאשה שאין לה וסת,
 77 משמשת בעדים. שואלת הגמרא: ונמאי - באיזו אשה אמר כן,
 78 שמשמשת בעדים, אי בעסקה במתרות, הא אמרה שמואל חדא
 79 זימנא שהעסקה בטהרות צריכה ושאניה עסקה אינה
 80 צריכה, כמבואר לעיל (ע"א) שלמד כן רבא מתוך דברי רבי אבא בר
 81 ירמיה. ואי בשאניה עסקה במתרות אמר שמואל שצריכה
 82 בדיקה, קשה, הא אמר שמואל עצמו, כל לבעלה לא בעיא בדיקה,
 83 דאמר רבי יורא אמר רבי אבא בר ירמיה אמר שמואל, אשה
 84 שאין לה וסת אסורה לשמש עד שתבדוק, ואוקימנא לה -
 85 והגמרא (לעיל ע"א) העמידה את דבריו בעסקה במתרות, ומשמע,
 86 שכאשר אינה עסקה, אינה צריכה בדיקה לבעלה. ואם כן קשה, מה
 87 בא שמואל ללמדנו בדבריו שהלכה כרבי חנינא בן אנטיגנוס.
 88 מתרצת הגמרא: אמנם בשתי המימרות כוונת שמואל היא שרק
 89 אשה העסקה בטהרות צריכה בדיקה, ואילו אשה שאינה עסקה
 90 אינה צריכה בדיקה לעולם, ונכפלו הדברים משום דמאן דמתני הא
 91 לא מתני הא - מי ששנה דין אחד של שמואל לא שנה את הדין
 92 השני.

הדרן עלך שמאי אומר

9 שנלמד ממה שאמר בפירושו.
 10 הגמרא מביאה שחילוק זה שאמר רב יהודה בשם שמואל מפורש גם
 11 בברייתא: תניא נמי הכי, כמה דברים אמורים שצריכה בדיקה,
 12 לטהרות, אבל לבעלה מותרת בלא בדיקה. וכמה דברים אמורים
 13 שלבעלה מותרת ללא בדיקה, שהניחה כשהיא פתוקת מטהרה,
 14 אבל הניחה פתוקת ממאה - שבזמן שהלך ממנה היתה טמאה,
 15 לעולם היא פתוקתה ואסורה לו עד שתאמר לו, מהורה אני.

1 אמר ליה רבא לרב פפא, סודני - כינוי לתלמיד חכם, לא - אינה
 2 צריכה בדיקה, משום דמנניא באפיה - שכאשר יאמר לה לבדוק
 3 בבואו מן הדרך, תתגנה ותימאס בפניו.
 4 הגמרא מביאה את הנהגת האמוראים עם נשותיהם בענין בדיקה
 5 שלפני תשמיש כשבאו מן הדרך: אמר רב כהנא, שאלתיהו
 6 לאינשי ביתיה דרב פפא ודרב הונא בריה דרב יהושע, כי אתו
 7 רבנן מפי רב לביתכם, מצרכי לבו בדיקה לפני תשמיש. ואמרו
 8 לי, לא היו מצריכים אותנו. שואלת הגמרא: מדוע רב כהנא שאל
 9 את בני ביתם, ולישאליהו דדידהו - שישאל רב כהנא את רב פפא
 10 ורב הונא עצמם האם יש חיוב לבדוק, משיבה הגמרא: מה שלא
 11 שאל רב כהנא אותם בעצמם, הוא משום שחשש דילמא אינהו קא
 12 מהמירי אנפשייהו להצריך את נשותיהן בדיקה ואילו לאחרים הם
 13 מורים היתר כפי שאכן ההלכה, ורב כהנא רצה להחמיר כמורה ולכן
 14 שאל את נשותיהן כיצד מנהגם.
 15 הגמרא מביאה מחלוקת בענין אשה שאין לה וסת קבוע: תנו רבנן,
 16 אשה שאין לה וסת קבוע, אסורה לשמש לעולם, שגא תראה
 17 בשעת תשמיש ונמצא שהוא בועל גדה. וכיון שאסורה לבעלה כל
 18 ימיה, הרי שקידושיה של אשה זו מקח טעות הן, ומחמת כן אין לה
 19 לא פתובה, ולא פירות שאכל מנכסי מילוג שהכניסה לו. ולא
 20 מוונות - אם הלך בעלה למדינת הים לפני שהספיק לגרשה, אינה
 21 מקבלת מוונות מנכסין. ולא בלאות - כגון אם הביאה עמה בגדים
 22 וכתבו את שוים בכתובה, שהדין הוא שיכול הבעל לזבשם עד
 23 שיתבלו, ואשה זו, כאשר בעלה מגרשה, אפילו אם נשאר קצת
 24 בלאות מבגדים אלו, היא אינה מקבלת אותם בחזרה. ויוציא -
 25 וחובה על הבעל לגרש אותה, ולא מהזיר עולמית - ואינו יכול
 26 לשוב ולישא אותה לעולם, אף אם תשוב ותקבע וסת, וכמבואר
 27 בגמרא בסמוך, דברי רבי מאיר. רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר,
 28 משמשת בשני עדים, הן (עותות) [עיוותות] - הם מקלקלים אותה
 29 אם תראה, שאם תמצא את הדם בבדיקה שקודם תשמיש, ימנעו
 30 מלשמש, ואם תמצא דם בבדיקה שלאחר התשמיש יטמאו הבעל
 31 והאשה בטומאת בעילת גדה ויצטרכו להביא קרבן, הן (תקנות)
 32 [תיקונין] - והם מתקנים אותה אם לא תראה, שהבדיקה שלפני
 33 התשמיש שלא נמצא בה דם, תתיר להם לשמש, וכאשר לא ימצאו
 34 דם בבדיקה שלאחר התשמיש לא יטמאו ולא יצטרכו להביא קרבן.
 35 משום אבא חנן אמרו, אוי לו לבעלה של זו שאין לה וסת, וכמבואר
 36 להלן בהמשך דברי הגמרא.
 37 הגמרא חוזרת לבאר את דעת רבי מאיר. מבארת הגמרא: מה שאמר
 38 רבי מאיר שאשה זו אסורה לשמש, הוא מחשש דילמא מקלקלת
 39 ליה - שגא תראה בזמן התשמיש ויכשלו בביאת גדה. ומה שאמר
 40 רבי מאיר שאין לה פתובה, הטעם הוא כיון דלא חזיא לביאה לית
 41 לה פתובה אינה נותלת את דמי כתובתה. וכן אין לה לא פירות
 42 ולא מוונות ולא בלאות, משום שכל החיובים האלו של הבעל, הם
 43 תנאי פתובה - תנאים האמורים בכתובה, וכיון שכן פתובה דמו,
 44 וכיון שאין לה כתובה, גם חיובים אלו אינו חייב לה.
 45 שואלת הגמרא: מה שאמר רבי מאיר ויוציא ולא מהזיר עולמית,
 46 פשימא שאסור לו לחזור ולישאנה, שהרי אם מפני שאין לה וסת
 47 היה עליו לגרשה, ודאי שלאחר שגירשה לא יוכל לשוב ולהחזירה.

המשך ביאור למס' גדה ליום שישי עמ' ב

1 נמי בדיקה לבעלה. וחיודו של שמואל הוא שאף כשאין לה וסת
 2 אינה צריכה בדיקה לבעלה.
 3 שואלת הגמרא: והא אמרה שמואל חדא זימנא, דאמר רבי יורא
 4 אמר רבי אבא בר ירמיה אמר שמואל, אשה שאין לה וסת קבוע,
 5 אסורה לשמש עד שתבדוק, ואוקימנא (לקמן יב). דין זה בעסקה
 6 במתרות בלבד, אך מי שאינה עסקה בטהרות מותרת לשמש אף
 7 ללא בדיקה. מתרצת הגמרא: חדא מפלל חביתה אתמר - מימרא
 8 אחת אמר שמואל בפירושו, והמימרא השניה נאמרה בשמו מתוך מה